

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**D. D. Emanuelis Gonzalez Tellez, In Inclyta Salmanticensi
Academia Collegii Majoris Conchensis Alumni, &
antiquioris vespertinæ Sacrorum Canonum Cathedræ
propriarii Interpretis; in Pinciano Sanctæ ...**

Additis Notis uberioribus ab Historia, & Chorographia

Complectens Librum Tertium

González Téllez, Emanuel

Francofurti Ad Moenum, 1690

Capvt XXI. (a) Idem.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-74526](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-74526)

In p. de pactis, l. licet, §. Divus, ff. de iure Codicil. Valenzuela consil. 63. num. 184. tamen in eo casu rescripti data attenditur, ut probavi in cap. capitulum, cap. plerunque, de rescriptis. & qui primo rescriptum impetravit ad beneficium, præfertur illi, qui secundo ad idem beneficium litteras impetravit, cap. ex parte 12. de offic. deleg. nam cum virtute prioris rescripti jus acquiritur fuisse primo, non potest secundus admitti cum eius præiudicio, ut probat doctrinam hanc expendens ad Indorum commendas Solorzano dicto cap. 9. per totum: facit textus distretus in cap. sibi absenti, de præbendis. lib. 6. In aliis vero privilegiis pluribus concessis, cum alii per alium præiudicium non irrogatur, at-

tenditur tempus præsentationis litterarum, seu adeptæ possessionis, ut varios casus inde resolventes docent Kochier in tract. de primariis præbendis, pag. 24. Valenzuela consil. 128. num. 151. & consil. 104. num. 6. Cum ergo in præsentis casu ad unum, idemque beneficium duo electi simul fuissent, nullâ datâ prioritate temporis; & beneficium dividi non possit, juxta Concilium Turonense relatum in dict. cap. majoribus 8. ideo Pontifex in præsentis decrevit utramque electionem esse irritandam, ne ad unum, idemque beneficium duo admitterentur, repugnante Concilio Turonensis dispositione, de qua in dict. cap. majoribus, ex cujus commentario, quæ huc spectant mutuanda sunt.

CAPVT XXI.

(a) Idem,

Nisi essent viri providi, & honesti, tam ii, qui ordinationem fecerunt, quam illi, circa quos est facta ordinatione in Ecclesia vestra, super Prioratus negotio, ordinationem illam valde suspectam propter exempli pernitiem haberemus. Quod ergo post concertationem diutinam ordinatum est circa unum de duobus electis, ut ipse habeat prioratum, hoc ex jurisdictione delegata secundum iustitiam videtur electis utum. Quod autem ordinatum est circa reliquum, ut ipse xx. lib. de redditibus Capituli, & xl. libras de proventibus Prioratus percipiat annuatim, hoc secundum providentiam intelligitur esse præceptum ex arbitraria (b) potestate, cum in delegatos fuerit (c) compromissum, qui auctoritatem sibi retinendo commissam, se pro bono pacis, & utilitatis hæc ordinasse fatentur. Quia igitur hæc ordinatione ab omnibus eist recepta, possuntque licite Prior, & Capitulum de proventibus suis propter causas prædictas, non quidem ex pactioe partium, sed ex iussione iudicum provisionem huiusmodi exhibere; nos eam hoc habito (d) moderamine toleramus, ut ad præstationem xl. librarum, non dignitas Prioratus, sed persona Prioris maneat onerata, ne forte vel circa proventus aliqua videatur facta lectio Prioratus, ita quod ipso Priore defuncto, successor ipsius ad præstationem xl. librarum minimè teneatur.

NOTÆ.

(a) *Idem.* Ita etiam habetur in tertia collectio-
ne, sub hoc tit. cap. 7. ex neutra tamen com-
pilatione constat cui missa sit præfata decisio,
nec inter epistolas editas à Bolquetio & Sireto
reperitur.

(b) *Ex arbitraria potestate.* Unde cognoscitur,
iudicem delegatum, in quem partes compro-
miserit, posse procedere, & potestate delegatâ,
& virtute compromissi, ut docuit Salgado de pro-
vent. Regia, p. 2. cap. 13. num. 130.

(c) *Compromissum.* Jure nostro canonico
compromitti potest, tam in iudicem ordinari-
um, quam delegatum, quia aliàs de ipsa causa
cognoscere potest, ut probavi in cap. §. de arbi-
trariis.

(d) *Moderamine.* Quod ita oportuit declarari,
nam aliàs pensio pro vita pensionarii reservari
intelligitur. Glossa hinc verbo *Prioratus*, quæ est
conditio obligationis annuæ ex legato prove-
nientis, l. in singulos 8. ff. de annuis legat. unde
mors possessoris Ecclesiæ pensionario non de-
bet obesse, ex sententia capitis veniens 8. de
transact. capitis cum venissent 6. de institutione.
quod cum ex natura pensionum proveniat,

æquè statui debet in pensionibus reservari à
Pontifice, & ab Ordinario, ut docuerunt Cac-
cialupus de pensionibus q. 4. & 5. Giga quasi. 6.
num. 4. Gambara lib. 6. de offic. Legati, à num. 185.
à qua sententia discedunt Navarrus de simonia
consil. 43. conclus. 2. & de jure patron. consil. 8. Pa-
rius de confident. q. 28. num. 120. quos sequitur
Garcia de benefice. q. 1. cap. 5. num. 334. moventur
auctoritate præsentis textus, quatenus Inno-
centius in eo arbitrium ratum habet, ut
pensio pro vita debitoris tantum constituitur;
verum tamen ipsi mentem Innocentii non per-
calluerunt, nam nisi ob eam rationem fuisset
pensio ex vita debitoris æstimanda, id utique
procederet non solum in pensione xl. libra-
rum, sed etiam in pensione xx. cum utraque ex
prædicta arbitraria potestate descendat; quæ
moderatio cum ita facta non fuerit, sequitur
potestatem inferiorum non esse ita coarctandam,
ut pensio ab eis imposta vitam debitoris non
excedat. Fuit ergo hinc moderata pensio per Inno-
centium, ut levior esset Ecclesiæ obligatio, non
tamen quia iudices modum excessissent in con-
stitutione pensionis.

COM-

COMMENTARIUM.

3.
Conclusio
traditur et
probat.

EX præfenti decretali communiter sequens deducitur assertio: Cum *lis ambigua est, et difficilis, potest iudex uni ex litigatoribus beneficium assignare, alii vero certam pensionem in isto beneficio.* Quæ assertio probari potest ex *cap. cum venissent 9. de restitu. spol. cap. de cetero 5. in fine, cap. veniens 8. de transact. cap. cum clerici, de censibus, cap. audivimus, de collat. deteg. Illustrant ultra congestos in præfenti à Barbola & Garanna Cujacius hic, Aneas Robertus lib. 1. rer. judic. cap. 7. Egidius Bossius tom. 1. moral. tit. 7. §. 4. P. Suarez tom. 1. de relig. lib. 4. cap. 51. num. 17. Beronius in cap. 2. de arbit. num. 46. Ferro-Mantique de different. utriusque fori, fol. 143. Barbola lib. 3. de iure Eccles. cap. 15. num. 49. Petrus Gregorius de benef. cap. 29. Lotherius lib. 1. de re benef. q. 35. num. 22.*

4.
Impugna-
tur tradita
assertio.

Sed præfens assertio difficilis valde redditur sequenti consideratione; nam in præfenti specie, vel huiusmodi pensio constituitur à iudicibus virtute potestatis sibi delegatæ, vel tanquam ab arbitris ratione compromissum in eos facti. Priori modo pensio reservatur iniuste, quia ut ait Seneca lib. 3. de benef. cap. 7. Iudicem formula includit, & certos, quos non excedat, terminos ponit. Est autem in iudicibus hæc lex à sacris canonibus indicta, ut beneficia sine diminutione conferant, *cap. unico, juncta rubrica, Ut Ecclesiastica beneficia sine diminutione conferantur: cap. majoribus 8. ubi probavi, hoc iur. & recte;* nam fructus beneficii, ut accessorii, sequi debeat naturam sui principalis, ex regula *Accessorium, de reg. iur. libro 6. & idem non possunt alii applicari, quam cui titulus beneficii conceditur, ut probat Robertus de lib. 1. rerum iudic. cap. 7. quod autem est præscriptum circa universos fructus, hoc de eorum dici debet, argumento legis quæ de tota, ff. de rei vind. Ratione etiam compromissi dari non potest hæc facultas constituendi pensionem, cum super Ecclesiastico beneficio transigere non liceat, *cap. super eo 7. de transact.* quia nec pacisci licet in spiritualibus, *cap. quam pio 1. q. 2. cap. final. de pactis.* Videtur ergo, nec posse in arbitros super quaestione beneficii compromitti, nec arbitrium latum ab ipsis posse subsistere, cum portionem pensionis, quæ temporalis est, uni, beneficium verò alii adjudicaverint, contra textum in *cap. final. de rer. permu.**

5.
Pensionis
etymon, &
dignitas.

Quæ dubitandi ratione non obstante, vera est præfens assertio, pro cuius expositione sciendum est, pensionem dici à verbo, *pendo;* quia videlicet pendet à beneficio formaliter, à quo extrahitur; sicut usufructus à proprietate, *cap. ult. de pignor. cap. quicumque 12. q. 1. Gigas de pens. q. 1. num. 8.* Quæ ratione etiam merces rei conductæ pensio appellatur, *l. fructus 7. §. non solum, ff. solut. matrim.* Briffonius de verb. signif. verbo *Pensio.* Dicitur etiam annua, quia singulis annis pendit debet, & annum neutro genere, dici posse existimat Duarenus lib. 6. de sacr. cap. 4. exemplo veterum, quos ita crebro loquutos fuisse, constat ex *l. Seno 10. §. uxori, l. si cui 14. l. Titia 19. §. qui Marco, ff. de annuis legat. l. ex annuo 15. l. si stipulata 33. ff. de donat. inter. l. quidam 22. ff. de pact. dot.* Distinguitur autem pensio ita accepta à Duareno dicto lib. 6.

*cap. 14. ut sit delibatio quædam beneficii, quæ ex eo quod universum beneficium foret, pars quædam alicui confertur, argumento legis legatum 116. ff. de legatis 1. Garcia de benef. 1. p. cap. 5. num. 120. ita diffinit: Pensio est usufructuale, aut illi annexum, instar beneficii, percipiendi certam pensionem fructuum, mense, vel beneficii, ad tempus, ob iustam causam. Consentiant Azor 2. p. instit. moral. lib. 8. cap. 5. q. 1. Lotherius lib. 1. de re benef. q. 35. num. 12. Dicitur pensio ius quia ex pensione resultat ius quoddam distinctum ab ipso beneficio, quod simile est quoad plures effectus iuri fructuati, quoad alios verò iuri beneficiarii: sed præcipue comparatur obligationi annuæ ex fundo, aut prædico perfolvenda, ut docet Oldradus consil. 178. num. 5. Quia verò conditio annuæ præstationis alia quidem resultat ex promissione facta in contractu, quæ una est, & perpetua, *l. si Stichus 16. §. ult. ff. de verb. oblig. & ad hæredes transfertur, ut ibidem Consultus ait, quia plerunque mens contrahentium hæc est, ut tam sibi, quam hæredibus prospiciant, l. si partum 9. ff. de prob. alia verò resultat ex legato, quæ in primo anno pura est, in sequentibus conditionalis, *l. si in singulos annos 4. ff. de annuis legat. sed in initio cuiuslibet anni integra debetur, l. 2. l. à verbis 5. ff. de annuis legat. morte tamen legatarii extinguuntur, l. in singulos 8. ff. eodem iur. docent Madera animadvers. cap. 14. Moez in observat. cap. 9. in qua parte observandi sunt textus in l. final. §. 1. ff. de contrahend. emptio. l. 30. ff. de legat. 3. l. 3. §. si in plures, ff. si cui plus quam per legem, l. 41. §. 43. ff. ex quibus causis major. l. 1. §. si in annos, l. 3. §. final. l. computationis 15. ff. ad legem Falcidiam, l. 68. §. penult. ff. de legat. 1. l. 1. C. de fideicom. l. 7. §. 1. C. de præscript. l. 3. ff. quemadmodum servit. l. 17. ff. de aliment. legat. l. 2. §. 1. ff. quibus modis usus fruct. l. 62. §. 1. ff. de evict. l. 12. §. 5. ff. quando dies legat. Ideo pensio Ecclesiasticæ similis est pensioni annuæ debitæ ex testamento, quatenus morte extinguuntur pensionarii, & transferri in alium prohibetur: non enim ut annua obligatio ex contractu orta in hæredes transit, sic Ecclesiastica pensio transferri potest, propter prohibitam successionem in bonis Ecclesiasticis, *cap. ad hæc, de decimis;* in quo similis est fructuario pensionarius: etiam convenit cum beneficiario in eo, quod indiget titulo, & fructus percipit pro rata temporis, quo vivit, quamvis fructuarius fructus tantum perceptos ad hæredes transmittat, *l. desuncta 58. ff. de usufruct.* Unde exponendum venit quale sit onus hoc, seu ius pensionario competens, i.e. le videlicet, an personale; quod difficile est, si æstimemus pensiones ex iure annuarum obligatum, quæ onus tantum inferunt personale respectu eius, qui obligatur, pro quo actio in personam competit, *l. final. §. final. ff. de contrah. emptio.* Communiter tamen ea sententia placuit, ut beneficium ipsum, seu fructus beneficii pensione onerentur, sicut solet prædium onera tributorum gravari, *l. Imperatores, ff. de publicanis, l. 1. C. sine censu, vel reliquis.* Quæ sententia probatur ex *cap. conquirente 6. de cleric. non resid. ubi dum agitur de obligatione annuæ pensionis, ait textus, pro Ecclesia exsolvendam, ut ostendat onus pensionis, ipsius beneficii, aut Ecclesiæ esse: idemque aperte colligitur ex****

cap.

cap. *audetimus* 3. ibi: In beneficiis; de collis. de-
reg. & ex decisione hujus textus, dum ex pen-
sione, de qua hic, Ecclesias obligari profiteretur.
Ratio autem superioris doctrina est, quia pen-
siones instituta sunt in gratiam pensionarii, ut
cedant pro alimentis, & vicem beneficii obti-
neant. Garcia d. cap. 5. num. 170. Si autem obli-
gatio sub nomine Rectoris Ecclesie conciperetur,
ipso mortuo ante pensionarium, pensio ex-
tingueretur, nec successor obligari posset ex
fictio ejus, à quo nec titulum, nec causam ha-
beret, ex resoluus à nobis usque ad mortem benefi-
ciarii, oportuit ipsi beneficiario, & ejus fructibus
onus inungi: quibus consequens est, pensiones
sine causa reservari non debent, d. cap. *avaritia*,
huius tituli, d. cap. *audetimus*; cum causa posse,
ut ait textus noster ibi: *Possunt licet Prior, & Ca-
pitulum propter causas prædictas, &c.* quia cum
per reservationem stipendia Ecclesie obligen-
tur, id sine causa admitti non debet; cum causa
potest, ut est commune omnium obligationum,
quibus bona Ecclesiarum, aut beneficiorum
subiiciuntur, cap. 1. § 2. de rebus Ecclesie non alienan-
dis, in 6. cap. cum Apostolica 7. ibi: *Cum me-
morata proficiat: cap. ruanaper 8. de his que sunt à
Prælat.* Est etiam eisdem consequens, ut onus
pensionis reale intelligatur, Gonzalez d. *regul.* 8.
gl. 34. num. 47. Flaminus Paris. lib. 6. de resi-
gna. q. 2. num. 98. Gigas dicit. tract. de pens. q. 51.
post Glossam in hoc cap. nisi essent, verbo Priora-
tus. Quare inde provenit, ut contra quemlibet
possessoreni beneficii ob pensionem agi possit,
dicit. cap. veniens 8. de transact. cap. cum venissent 6.
de iust. Barbola lib. 3. juris Ecclesie cap. 11. n. 93.
& in praxi exigendi pensiones q. 15. num. 63. live
exprimat in pensione, ut successor teneatur,
ut frequenter fit; live non exprimat. Gigas
d. q. 3. num. 2. & q. 44. § 47. quia cum sit onus
reale beneficio inherens, transit cum ipso benefi-
cio, adeo ut Capitulum pro rata temporis vaca-
tionis, dum fructus percipit, teneatur solvere
pensionem, ut late probat Barbola in d. praxi,
q. 15. per totam. Cum enim Capitulum succedat in
locum illius, qui pensionem solvebat, & fructus
beneficii ipsius percipiat, juxta juris utriusque re-
gulas, debet subire onus, tùm onus ad successo-
rem non transeat, ut in præsentis specie contingit;
per talem enim restrictionem natura pensionis
non muratur, sed ejus solutioni modus imponi-
tur. Ex his inferitur; ob pensionem decursam
agi posse viâ executivâ contra quemcunque pos-
sessoreni ipsius beneficii: Gigas ubi supra, q. 51.
nec eo casu pensionis præscribi viam executivam;
ex l. 6. tit. 15. lib. 4. recopil. docet Barbola in di-
cta praxi, q. ult. per totam; etiam actione hypo-
thecaria ipsam pensionarium agere posse, ex l.
final. §. ult. ff. de contrab. emptio. docet Caccia-
lupus de pensionib. q. 9. sed rectius contrarium do-
cuit Paulus Caltrensis consil. 338. num. 5. licet e-
nim fructus beneficii in tertium possessorem alie-
nati sint, non ideo evincî possunt.

Dicitur autem hoc jus pensionis spirituale;
unde quaritur Interpreses, an pensio anteceden-
ter, vel consequenter sit jus Ecclesiasticum? Pro
cujus dubii solutione triplex pensionis genus
distingui solet. teste Lessio lib. 2. de iustitia, cap.
34. dub. 37. alia enim est pensio, quæ pro officio
merè temporali in remunerationem officii con-
ceditur, veluti salarium constitutum pro oeco-
D. D. Gonzalez in Decretal. Tom. III. Pars I.

nomo, advocato, sacrista; vel simili mini-
sterio; de qua Vazquez tract. de benefico. cap. 2.
§. 4. num. 167. Theophilus tom. 12. tract. ma-
la e bonis Eccl. sect. 2. cap. 1. alia, quæ titulo
perpetuo, certâ portione detractâ, ex fru-
ctibus alicujus beneficii consignatur, ut in
cap. congerente, de cleric. non resid. tertia,
quæ in titulum conceditur clerico, quæ non
in perpetuum, sed ad tempus detrahitur ex
ipso beneficio, ut in præsentis textu, cap. 3. de col-
lus. deleg. & aliis similibus. De prima pensione
non ambigitur, quin temporalis, & profana
sit, ut docet Suarez tom. 1. de relig. tract. de simo-
nia, lib. 4. cap. 26. num. 3. Nec etiam de secunda
quæritur, quia etiam certum est, ex ea benefi-
cium Ecclesiasticum provenire, ut post Garciam,
& alios docet Valens de benef. tit. 1. Circa ter-
tiam pensionum speciem duo tempora conside-
randa sunt: primum mediâ Jurisprudentiæ ca-
nonicæ: secundum quod invaluit post motum
propriam Pii V. editum anno 1571. cujus me-
minerunt P. Suarez d. cap. 26. num. 3. Garcia de
benef. 1. p. cap. 5. num. 37. & 3. p. cap. 1. num. 5. di-
cendumque est, jure Decretalium, sicut pensio-
nibus istis titulus beneficii gravari non scinde-
batur, ita nec novum titulum beneficii ex eis
creari, nec jus aliquod spirituale, sed onus merè
temporale; ad quod tempus referendi sunt Do-
ctores, qui communiter tenent, pensionem nec
esse beneficium, nec titulum beneficii præstare,
ut tenent Ojeda de incompatib. in præfat. num. 3.
Selva de benef. 1. p. q. 3. Valens ubi proximè: nec
contrarium probatur ex cap. ad audientiam, de
rescriptis, in illis verbis: *Pensionis, aut alia similia
beneficia; quæ jam ibi expolui: ex jure tamen
novissimo similes pensiones naturam beneficii
habent, quia solis clericis conceduntur, obli-
gantque ad recitationem officii minoris, & per
constitutiones 30. & 31. Sixti V. coguntur pen-
sionarii tonsuram & habitum clericalem deferre,
non tamen verè beneficia sunt, sed ad instar
beneficiorum habentur quoad plures juris effe-
ctus, quos latius prosequuntur Garcia, & Valens
ubi proximè.*

Dicitur etiam in prædicta diffinitione, certam
pensionem; quia sic debet pensio reservari, ut
certa sit; & ita æqua, ut maneat Rectori unde
vivere possit. Garcia dicit. 1. p. cap. 5. num. 366.
quapropter debet reservari in quantitate, non
in quota fructuum parte, tertia videlicet, quar-
ta, vel simili, ut in præsentis specie contingit,
ibi: *Utrique xx. libras de redditibus Capituli, &
xl. de proventus Prioratus percipiat annuatim.*
Ubi notandum est, libram, non pondus, sed
nummum, seu monetam significare, ut etiam
accipitur in l. offerendis 37. C. de appellat. l. illustres, C.
de modo multarum, l. ult. C. de appellat. l. ult. C. de
cupressis, lib. 11. cap. de cetero, de transact. cap. P.
§ 6. de officio deleg. & aliis; junctis quæ de li-
bra monetali, ex jure Romanorum congeste-
runt Covar. de veter. num. cap. 4. Mariana de
ponder. cap. 2. Budeus lib. 3. de assè. Unde juxta
titulum Curie non fit reservatio pensionis in
fructibus, nisi ex magna causa; & rectè, ut
tollatur occasio discordiarum, quæ ex commu-
nitione fructuum inter Rectorem, & pensiona-
rium oriri possent, argumento legis cum Pater
77. d. dulcissimis ff. de legat. 2. non ideo, quia con-
cessâ parte fructuum titulum beneficii divide-
retur, ut docebant Doctores relati à Garcia
d. cap.

dict. cap. 5. num. 362. quia ut aliud est beneficium, aliud fructus beneficii; ita ex divisione fructuum non resultat divisio tituli, ut recte agnovit Corraſius 1. p. de benefic. cap. 4. num. 10. Debet etiam eſſe penſio æqua, id eſt, ut ita imponatur, ne nimium oneret beneficium; & licet nullo juris teſtimonio quantitas penſionis imponenda taxata ſit, ſtylo veteri Curie receptum fuit, ne tertiam partem æſtimationis fructuum excedat. Gigas 9. 9. Caccialupus 9. 7. Riccius collect. 1179. p. 4. Hodie ex diſpoſitione Concilii Trident. ſeſſ. 24. de reform. cautum eſt, ut ſolutis omnibus oneribus mille ducati pro Epifcopo, centum pro Rectore beneficii remaneant; ubi plura congeſſit Barboſa, Garcia d. cap. 5. num. 4. 41. qui late diſputant, quomodo fructus beneficii ſint æſtimandi, & an ob eorum diminutionem minuatur penſio. Etiam adjectum in definitione, ad tempus; quod convenit cum iis, quæ ſupra dixi, videlicet beneficium eſſe perpetuum, penſiones autem temporarias; eſſet enim nimis oneroſum beneficium, ſi penſio perpetua eſſet, ut de uſufructu agebat Juſtinianus in §. finitur, Inſtit. de uſufruct. Hinc quaeri ſolet, quo tempore penſio ceſſet, & quibus pereat? Pro cuius dubii ſolutione ſciendum eſt, olim dupliciter penſionem reſervari ſolebat. Primum pro vita beneficiarii debitoris, ut contingit in caſu hujus textus circa penſionem 40. librarum ſolvendam ex preventibus Prioratus; ſecundò, ut eas perciperet creditor annuatim, ut factum etiam fuit in præſenti ſpecie circa xx. libras. Primo caſu morte debitoris penſio finitur, ſecundo non niſi morte penſionarii ceſſat; tum propter regulam textus in l. in ſingulos 8. ff. de annuis legat. tum etiam, quia penſionarius uſufructuario æquiparatur; unde ſicut uſufructus morte finitur, ita & penſio. Etiam finitur penſio profeſſione ſolemniter facta in Religione, ut docent Gigas de penſionibus 9. 57. num. 5. Thomas Sanchez 2. tom. ſumma, lib. 7. cap. 4. num. 13. & cap. 29. num. 8. non ſolum quia profeſſus pro mortuo habetur, cap. in præſentia, de probat. ſed quia incapax redditur poſſidendi aliquid, ſive ſpirituale, ſive temporale. Etiam finitur penſio per contractum matrimonii, ut probat Sanchez de matrim. lib. 7. diſput. 44. Tum quia ſicut beneficia amittit beneficiarius matrimonio celebrato, cap. 1. de cleric. conjug. ita penſionarius penſionem; quæ licet beneficium non ſit, ad inſtar beneficii habetur. Tum quia, cum inhabilis reddatur ad ſacros Ordines, privatur omnibus privilegiis clericis competentibus, exceptis reſatis in cap. unic. de clericis conjugatis. lib. 6. ubi non reſertur privilegium retinendi penſionem; unde neceſſario eam amittit penſionarius matrimonium contrahendo.

8.
De cauſis
imponenda
penſionis.

Tandem dicitur in dicta diſſinitione, ob iuſtam cauſam; quia ut penſio legitime conſtituatur, juſta cauſa intervenire debet; & ſi aliter prohibito reſervetur, conſtitutio penſionis nullius momenti eſt, cap. vacante 26. in fine, c. extirpanda 30. §. qui verò, hoc tit. c. 7. de offi. vicarii, cap. conſtitutus 6. verſ. cum autem, de relig. domib. cap. per tuas 5. de donat. cap. penult. de verb. ſign. Clement. 1. verſ. Eadem, de ſupplend. neglig. Faciunt textus in cap. prohibemus 7. cap. ſignificavit 13. de cenſibus; docent ultra ſcribentes de penſionibus Corraſius de ſacerd. 1. p. cap. 4. à num. 12. Flaminus de reſig. lib. 2. q. 2. num. 134. Suarez tom. 1. de

reſig. lib. 4. de ſimon. cap. 5. num. 14. Azor in ſtit. moral. p. 2. lib. 8. cap. 6. g. 1. Unde quamvis in cap. cum veniſſet 9. de reſtit. ſpol. juſta cauſa non exprimitur, cur annua penſio ab Archiepiſcopo impoſita eſſet, ſupponenda tamen eſt ex eo, quod ipſius auctoritas interceſſit, ut ex verbis, quæ habentur in ejus textu integra, facile liquet: idèd autem non fuit expreſſa, quia de alia re longè diverſa agebatur. Etiam in Summo Pontifice cauſam deſiderari ad imponendam penſionem, docuerunt Azor. d. lib. 8. cap. 5. queſt. ult. Corraſius d. 2. p. cap. 1. Sanchez lib. 2. ſumma, cap. 29. num. 27. non ut valide imponatur, ſed ut juſtè; nam abſque cauſa eam imponendo non facit contra jus divinum, aut naturale, ſed tantum contra jus eccleſiaſticum, prohibens beneficia cum diminutione conferri, quod à Pontifice abrogari poteſt, cap. propoſuit 4. de conceſ. præbend. tamen dum ſine cauſa imponit, magis diſſipat, quam diſpendat; & idèd peccat lethaliter; quare nec valide ſine cauſa imponi penſionem à Pontifice, docuerunt Toletus lib. 5. in ſtruch. cap. 83. num. 3. Victoria in reſol. de ſimon. num. 50. Leſſius de inſtit. cap. 34. num. 204. Theophilus tom. 12. tract. mala è bonis Eccleſia, ſect. 2. cap. 1. num. 10. Quare non ſolet ſine cauſa penſionem aſſignare; & ſi de cauſa non conſtet, tamen præſumitur, veluti cum motu proprio penſionem conſtituit; creditur enim ex juſta, & honeſta cauſa eam reſervare: à in Epifcopo, & aliis Prælatiſ Pontifice inferioribus non tantum pro juſtitia, ſed etiam pro validitate penſionis juſta cauſa deſideratur, ita ut aliter impoſita nullius momenti ſit, debetque de cauſa conſtare, ut aliis reſatis probat Garcia de benef. 1. p. cap. 5. num. 314. & ſi de cauſa non apparet, præſumitur in fraudem impoſita, nec creditur Epifcopo aſſerenti cauſam interveniſſe: docent Rebuffus in praxi, tit. de paciſ. num. 109. Corraſius de ſacerd. 2. p. cap. 4. num. 14. quia non creditur ei, qui non poteſt liberè actum facere, niſi priùs conſtiterit de veritate, l. ſi forte 8. ff. de caſtreſi, Gigas de penſionibus 9. 68. num. 2. Cauſas imponendi penſiones in Epifcopo & aliis inferioribus enumerant Duarenus ubi ſuprà, cap. 4. Azor. p. 2. mor. lib. 8. cap. 5. Garcia. 1. cap. 5. num. 318. veluti propter remunerationem alicujus ſerviitii Eccleſiæ facti, Gigas de penſ. 9. 6. num. 1. Lotherius de re benef. 9. 35. vel ſi ex cauſa ſenectutis beneficium quis dimittat, ut ex Decio, & Felino probant Azor d. q. 1. Redoanus de ſimonis, cap. 21. num. 35. Gigas d. q. 6. num. 3. Theophilus ſuprà. Item ſi duo velint beneficia permutare, & alterum ſit longè pinguius, ut ſerveatur æqualitas, poteſt penſio conſtitui, cap. ad queſtiones 6. de rerum permut. vel ſi Eccleſia indigeat alio miniſtro præter Rectorem, cap. 1. de offi. vicar. cap. conquereute, de cleric. non reſid. docent Duarenus de ſacris Eccleſ. d. cap. 4. Lotherius d. q. 5. num. 230. Denique ex juſta cauſa imponendi penſionem, ſi ſi inter duos ſuper beneficio orta ſit, & aliter decidi non poteſt, quam ſi alteri beneficium adjudicetur, alii penſione reſervata, ut in præſenti textu, & in cap. cum veniſſet 9. de reſtit. ſpol. cap. 7. de colluſ. deteg. argumeto textus in cap. cum pridem 4. de paciſ. cap. præterea 8. cap. cum clericis 11. de cenſibus: docent Doctores ſuprà laudati, & congeſti ab Auguſtino Barboſa hic.

Ratio autem præſentis aſſertionis provenit

9.
ex

ex eo, quia publicè interest litibus finem imponi, cap. 2. de re judic. cap. fin. de dolo & contumacia l. propterandum, C. de iudicis; maxime in beneficiis, in quibus diuturna vacatio Ecclesiis damnata inferit, cap. ne pro defectu, de elect. cap. 2. de concess. præbend. Unde oportebat modum probare, per quem ab huiusmodi litibus disceditur; ut enim lis super beneficio decidatur, nulliter transigatur, atque pro honore pacis pensio à iudicibus constituitur, cap. cum pridem 4. de pactis, cap. præterea 9. de transact. cap. cum clericis 11. de censibus. Illustrant Gigas de pensionibus, q. 6. num. 4. Ugo de simon. tabula cap. 20. §. 1. num. 2. Suarez d. lib. 4. de simon. cap. 51. num. 11. Lothierus d. lib. 1. q. 35. num. 27. Accedit quia plura pro bono pacis permittuntur, quæ aliàs prohibentur, cap. his 11. de majorit. & obed. Unde rectè in præsentibus à lite discedatur, approbatur pensio à iudicibus compromissariis beneficio imposita.

Nec obstat dubitandi ratio supra adducta, pro cuius solutione exponendum est, quo iure arbitrium à iudicibus delegatis, & simul compromissariis in specie huius textus, tam circa Prioratus, quam circa pensionis reservationem defendi valeat ab omni simoniae labe? Et quid in Robertus d. lib. 1. rer. judic. cap. 7. illud defendere intendit eâ ratione, quia compositio facta fuit à iudicibus providis, & honestis, pro quibus præsumptio extat, ut ex illis verbis constat: Nisi esset viri providi, & honesti. Sed ut ratio finalis huius arbitrii explicetur, sciendum est, super spiritualibus, vel illis annexis, super quibus lis vertitur, transigi non posse, si quid temporale præteritur, cap. cum pridem, de

pactis, cap. præterea 9. de transact., ubi probavi. Si verò nihil temporale præteritur, transactio admittitur. Etiam compositio super beneficio locum habet, si nihil inter partes caveatur de re temporali, sed indistinctè compromissum fiat in arbitros; tunc enim ipsi pensionem imponere possunt, ut in hoc textu, cap. cum olim 7. de arbit. quia cum nihil inter partes de re temporali conveniret, nullum simoniae periculum vertitur, in quo plenior arbitrorum, quam iudicum potestas est: quippe iudices integrum beneficium victori adjudicare debent, ex supra adductis pro dubitandi ratione; arbitri tamen, cum sit plenior facultas eorum, ut inquit Seneca lib. 3. de benef. cap. 7. ibi: Arbitri libera est, & nullis constructa vinculis religio; possunt partem fructuum alteri consignare, vel in compensationem expensarum, vel quo alio æquitate colore: oportet tamen, quod compromissum fiat in iudices, qui de questione principali possent cognoscere, ut supponitur in hoc textu, & in dicto capite cum olim 7. Ratio est, quia si solam arbitrariam potestatem exercerent, non possent tituli beneficii parti adjudicare, qui auctoritate ordinarii aut delegati conferendum est, cap. ex frequentibus, de iustu. nec etiam pensionis onere beneficium gravare, quod cum eadem auctoritate imponi debet. Unde reservatio pensionis in præsentibus specie sustinetur, quia à iudicibus delegatis facta fuit, qui etiam arbitrariam potestatem exercerent, compromisso in eos facto indistinctè, absque ulla rei temporalis mentione, quibus conditionibus intercedentibus, pensio vitè reservatur, ut docent supra laudati pro illustratione conclusionis.

CAPVT XXII.

Idem (a) Xanton. Episcopo, & Abbati (b) Bacian.

Pro illorum provisione. Et infra: Pro dil. f. Magistro P. Audoen, qui apud Sedem Apost. moram fecisse dignoscitur longiorem, nec adhuc erat competens beneficium Ecclesiasticum assecutus, licet ad ipsum esset idoneus obtinendum, ven. fr. nostro Burdegal. (c) Archiepiscopo litteris nostris præcipiendo mandavimus, ut eum aliqua Ecclesiarum suarum, ubi ei expedire cognosceret, omni dilatione, & excusatione postpositis, sub cuiusc. contriv. & ap. ob. competens faceret beneficium assignari, præsumptionem eorum Ecclesiastica distr. compescens, qui se ei super hoc ducerent temerè opponendos: ipse autem Archiepiscopus, sicut suis nobis litteris intimavit, attendens præfati Magistri scientiam, & probitatem, illum cognoscens idoneum ad tale beneficium obtinendum, post susceptionem mandati nostri, Decano, & Capitulo Xanton. auctoritate nostra mandavit, ut ipsum pro reverentia Sedis Apost. in fratrem admitterent, & Canonicum, & fraternam charitate tractarent. Cumque precibus ejus, & mandatis nostris reluctarentur Canonici, ac indulgentiam de quadragenario Canonicorum numero ei opponerent, quam à Sede Apostolica (d) iactitant se habere; quia idem Archiepiscopus manifestè cognovimus illos in elusionem mandati nostri, sua indulgentia concessa eis irreverenter abuti, & non tantum xl. tunc esse Canonicos in eadem Ecclesia, sed plures constiterit illi evidentem, Magistrum prædictum de (e) præbenda, & canonia Xanton. cum consensu, & voluntate tua, frater Episcope, & prudentium virorum consilio investivit, contradictores vinculo excommunicationis alstringens. Et (f) infra. Quia verò, quod per prædictum Archiepiscopum de memorato Magistro auctoritate nostra providè factum est, firmitatem debitam volumus obtinere, disc. v. per A. f. m. & distr. præc. quæ, si vobis constiterit prædictos Canonicos indulgentiam prædictam, quam

D. D. Gonzal. in Decretal. Tom. III. Pars I,

O 2

habent